

10232 - Dinlerin Yakınlaştırılmasına Yönelik Davetin Hükmü

Soru

Bulunduğumuz ülkede bizler, selef-i salihîn metoduna göre Allah’a davet etmek için elimizden geleni yapıyoruz. Son zamanlarda önemli ve tehlikeli bir gelişme ortaya çıktı: Üç semavî din (İslam, Hristiyanlık ve Yahudilik) arasında “yakınlaştırma komitesi” adı altında faaliyetler yaygınlaştı. Bu komite kapsamında her dinden temsilciler gönderiliyor; amaç bu üç din arasındaki farkları kapatmak ve onları birbirine yaklaştırmak. Toplantılar kiliselerde ve Yahudi mabetlerinde yapılıyor; hatta bazen ortak ibadetler gerçekleştiriliyor. Nitekim Filistin’deki el-Halil katliamı sonrasında böyle bir ortak ibadet yapılmıştır. Bu toplantılara üç din mensuplarından hatırı sayılır sayıda kişi katılmaktadır.

Soru şudur: Bu toplantılarda Müslümanları temsil edenler, kendilerini ilim ehline nispet eden kimselerdir. Bizim aramızda bu tür toplantılara katılmanın hükmü konusunda ciddi tartışmalar oldu. Hatta bazı Müslüman âlimler papaz ve rahiplerle tokalaşmakta ve sarılmaktadır. Bu toplantılarda davet imkânı da bulunmamaktadır; bilakis bunlar “dinleri yakınlaştırma” adı altında düzenlenmektedir. Allah’a ve ahiret gününe iman eden bir Müslümanın bu tür toplantılara katılması, kilise ve havralara girmesi, hatta bir papaz veya rahiple tokalaşıp sarılması caiz midir? Bu durum ülkemizin genelinde yayılmıştır. Bu yüzden aramızdaki fitneyi gidermek adına sizden çözüm bekliyoruz.

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Fetva Komisyonu bu soruyu inceledikten sonra şu şekilde cevap vermiştir:

Birincisi:

Allah’ın peygamberlerine indirdiği kitapların (Tevrat, İncil ve Kur’an) getirdiği iman esasları aslında

birdir. Bu kitapların davet ettiği hakikat de aynıdır. İbrahim, Musa, İsa ve diğer peygamberler bu ortak esaslara davet etmişlerdir. Öncekiler sonrakileri müjdelemiş, sonrakiler de öncekileri tasdik etmiş, onları desteklemiş ve yüceltmıştır.

Bununla birlikte, fer'î hükümler zamanın şartlarına ve kulların maslahatına göre farklılık gösterebilir. Bu da Allah'ın hikmeti, adaleti, rahmeti ve lütfudur.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Peygamber, Rabbinden kendisine indirilene iman etti; müminler de (iman ettiler). Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler. 'Onun peygamberlerinden hiçbirini ayırt etmeyiz' dediler. 'İşittik ve itaat ettik. Bağışlamayı dileriz Rabbimiz! Dönüş sanadır.'” (Bakara 285)

Yine şöyle buyurur:

“Allah'a ve peygamberlerine iman edenler ve onlardan hiçbirini ayırt etmeyenler var ya, işte Allah onlara mükâfatlarını verecektir. Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.” (Nisâ 152)

Ve yine şöyle buyurur:

“Hani Allah peygamberlerden söz almıştı: 'Size kitap ve hikmet verdikten sonra yanınızda bulunanı doğrulayan bir peygamber geldiğinde ona mutlaka iman edecek ve ona yardım edeceksiniz.' 'Bunu kabul ettiniz ve bu ağır yükümü üstlendiniz mi?' demişti. Onlar: 'Kabul ettik' demişlerdi. Allah: 'Öyleyse şahit olun, ben de sizinle beraber şahit olanlardanım' dedi.” (Âl-i İmrân 81)

Devamında şöyle buyurur:

“Kim bundan sonra yüz çevirirse, işte onlar fasıkların ta kendileridir. Yoksa onlar Allah'ın dininden başkasını mı arıyorlar? Oysa göklerde ve yerde olanların hepsi ister istemez O'na teslim olmuştur ve O'na döndürüleceklerdir. De ki: Allah'a, bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına indirilene, Musa'ya, İsa'ya ve peygamberlere Rablerinden verilene iman ettik; onların hiçbirini ayırt etmeyiz ve biz O'na teslim olanlarız. Kim İslam'dan başka bir din ararsa, bu ondan asla kabul edilmeyecek ve o ahirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır.” (Âl-i İmrân 82-85)

Yine Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“İşte onlar, kendilerine kitap, hüküm ve peygamberlik verdiğimiz kimselerdir. Eğer bunlar bunları

inkâr ederse, biz onları inkâr etmeyecek bir topluluğu görevlendiririz. İşte onlar Allah'ın hidayet verdiği kimselerdir; sen de onların yoluna uy. De ki: 'Buna karşı sizden bir ücret istemiyorum. O, ancak âlemler için bir öğüttür.'" (En'âm 89-90)

Yine şöyle buyurur:

"İbrahim'e en yakın olanlar, ona uyanlar, bu peygamber ve iman edenlerdir. Allah müminlerin dostudur." (Âl-i İmrân 68)

Ve şöyle buyurur:

"Sonra sana: 'Hanif olarak İbrahim'in dinine uy; o müşriklerden değildi' diye vahyettik." (Nahl 123)

Yine şöyle buyurur:

"Hani Meryem oğlu İsa demişti ki: 'Ey İsrailoğulları! Ben size, benden önceki Tevrat'ı doğrulayan ve benden sonra gelecek, adı Ahmed olan bir peygamberi müjdeleyen Allah'ın elçisiyim.'" (Saff 6)

Ve şöyle buyurur:

"Sana da, kendinden önceki kitapları doğrulayıcı ve onları denetleyici olarak bu kitabı hak ile indirdik. Artık aralarında Allah'ın indirdiği ile hükmet ve sana gelen haktan saparak onların arzularına uyma. Her biriniz için bir şariat ve bir yol belirledik..." (Mâide 48)

Ayrıca Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem şöyle buyurmuştur:

"Ben, dünya ve ahirette Meryem oğlu İsa'ya en yakın olanım. Peygamberler; babaları bir, anneleri ayrı kardeşler gibidir; dinleri ise birdir." (Buhârî)

İkincisi:

Yahudiler ve Hristiyanlar, (Allah'ın) kelimelerini yerlerinden saptırmış, kendilerine söylenenden başka sözlerle değiştirmişlerdir. Böylece dinlerinin esaslarını ve Rablerinin şariatlarını tahrif etmişlerdir.

Buna örnek olarak Yahudilerin: "Üzeyr Allah'ın oğludur" demeleri; Allah'ın gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri altı günde yaratmaktan yorulduğunu ve cumartesi günü dinlendiğini iddia etmeleri; İsa'yı öldürdüklerini ve çarmıha gerdiklerini ileri sürmeleri zikredilebilir. Yine onların, Allah'ın

kendilerine haram kıldığı cumartesi günü avlanmayı hile ile helal saymaları, zina haddini ortadan kaldırmaları; “Allah fakirdir, biz zenginiz” ve “Allah’ın eli bağlıdır” demeleri gibi sözleri de bu tahrifin örneklerindendir.

Bütün bunlar, bilerek ve hevalarına uyarak yaptıkları sözlü ve fiilî tahrif ve değiştirmelerdir.

Hristiyanların da Mesih İsa’nın Allah’ın oğlu olduğunu, Allah ile birlikte ilah olduğunu iddia etmeleri; Yahudilerin İsa’yı öldürdükleri ve çarmıha gerdikleri yönündeki iddialarını tasdik etmeleri; her iki grubun da kendilerinin “Allah’ın oğulları ve sevgilileri” olduklarını ileri sürmeleri; Muhammed’i ve onun getirdiklerini inkâr etmeleri; ona karşı içlerinden gelen kin ve haset beslemeleri de bu çerçevededir. Oysa Allah, onlardan ona iman etmeleri, onu tasdik etmeleri ve ona yardım etmeleri konusunda söz ve ahit almış; onlar da bunu kabul etmişlerdi.

Bu iki grubun çelişkileri, rezillikleri ve sapkınlıkları bundan ibaret değildir. Allah, onların yalanlarını, iftiralarını, kendilerine indirilen inanç ve hükümleri nasıl tahrif edip değiştirdiklerini kitabında pek çok yerde zikretmiş; onları ifşa etmiş ve kesin ayetleriyle cevap vermiştir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Kitabı elleriyle yazıp sonra da ‘Bu Allah katındandır’ diyenlere yazıklar olsun! Onu az bir bedelle satmak için böyle yaparlar. Yazdıklarından dolayı vay hâllerine! Kazandıklarından dolayı vay hâllerine! Bir de ‘Bize ateş sayılı birkaç gün dışında dokunmayacaktır’ dediler. De ki: Allah katından bir söz mü aldınız ki Allah sözünden dönmez? Yoksa Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?” (Bakara 79-80)

Yine şöyle buyurur:

“‘Cennete ancak Yahudi veya Hristiyan olanlar girecektir’ dediler. Bu onların kuruntularıdır. De ki: Eğer doğru söylüyorsanız delilinizi getirin.” (Bakara 111)

Ve şöyle buyurur:

“‘Yahudi veya Hristiyan olun ki doğru yolu bulasınız’ dediler. De ki: Hayır! Biz hanif olan İbrahim’in dinine uyarız; o müşriklerden değildi. Deyin ki: Allah’a, bize indirilene, İbrahim’e, İsmail’e, İshak’a, Yakub’a ve torunlarına indirilene, Musa’ya, İsa’ya ve peygamberlere Rablerinden verilene iman

ettik; onların hiçbirini ayırt etmeyiz ve biz O'na teslim olanlarız.” (Bakara 135-136)

Yine şöyle buyurur:

“Onlardan bir grup vardır ki, kitabı eğip bükerek okurlar; siz onu kitaptan sanasınız diye. Oysa o, kitaptan değildir. ‘Bu Allah katındandır’ derler; hâlbuki o Allah katından değildir. Bile bile Allah’a yalan isnat ederler.” (Âl-i İmrân 78)

Ve şöyle buyurur:

“Onların sözlerini bozmaları, Allah’ın ayetlerini inkâr etmeleri, peygamberleri haksız yere öldürmeleri ve ‘Kalplerimiz örtülüdür’ demeleri sebebiyle kalplerini mühürledik. Bu yüzden pek azı iman eder. Yine inkârları ve Meryem’e büyük bir iftira atmaları ve ‘Biz Meryem oğlu Mesih İsa’yı öldürdük’ demeleri sebebiyle... Oysa onu ne öldürdüler ne de çarmıha gerdiler; fakat onlara öyle gösterildi. Bu konuda ihtilafa düşenler tam bir şüphe içindedirler. Bu hususta onların bir bilgisi yoktur; sadece zanna uyarlar. Onu kesin olarak öldürmediler. Bilakis Allah onu kendi katına yükseltti. Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.” (Nisâ 155-158)

Yine şöyle buyurur:

“Yahudiler ve Hristiyanlar: ‘Biz Allah’ın oğulları ve sevgilileriyiz’ dediler. De ki: Öyleyse neden günahlarınızdan dolayı sizi azaplandırıyor? Hayır! Siz de O’nun yarattıklarından birer insansınız.” (Mâide 18)

Ve şöyle buyurur:

“Yahudiler ‘Üzeyr Allah’ın oğludur’ dediler; Hristiyanlar da ‘Mesih Allah’ın oğludur’ dediler. Bu, onların ağızlarıyla söyledikleri sözlerdir; daha önce inkâr edenlerin sözlerine benzetiyorlar. Allah onları kahretsin! Nasıl da saptırılıyorlar! Onlar, hahamlarını ve rahiplerini Allah’tan başka rabler edindiler; Meryem oğlu Mesih’i de...” (Tevbe 30-31)

Ve şöyle buyurur:

“Kitap ehlinden birçoğu, kendilerine hak apaçık belli olduktan sonra bile, içlerindeki kıskançlıktan dolayı sizi imanınızdan sonra tekrar küfre döndürmek isterler.” (Bakara 109)

Bunların dışında da onların yalanları, çelişkileri, rezillikleri ve sapkınlıkları hakkında sayısız örnek

vardır. Burada maksad, onların hâllerinden bazı örnekleri zikretmek ve buna binaen ileride verilecek hükmü temellendirmektir.

Üçüncüsü:

Yukarıda zikredilenlerden açıkça anlaşılmaktadır ki, Allah'ın kulları için meşru kıldığı dinlerin aslı birdir ve “yaklaştırılmaya” muhtaç değildir. Yine anlaşılmaktadır ki, Yahudiler ve Hristiyanlar kendilerine Rablerinden indirilenleri tahrif etmiş ve değiştirmişler; böylece dinleri yalan, iftira, küfür ve sapkınlık hâline gelmiştir.

İşte bu sebeple Allah, Muhammed'i diğer bütün insanlara olduğu gibi onlara da peygamber olarak göndermiştir. O, onların kitaptan gizledikleri hakikatleri açıklamak, sakladıklarını ortaya çıkarmak, bozdukları inanç ve hükümleri düzeltmek ve hem onları hem de diğer insanları dosdoğru yola iletmek için gönderilmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Ey kitap ehli! Size, kitaptan gizlemekte olduğunuz şeylerin çoğunu açıklayan ve birçoğunu da affeden Resûlümüz gelmiştir. Size Allah'tan bir nur ve apaçık bir kitap gelmiştir. Allah, rızasına uyanları onunla esenlik yollarına iletir, onları kendi izniyle karanlıklardan aydınlığa çıkarır ve dosdoğru yola iletir.” (Mâide 15-16)

Yine şöyle buyurur:

“Ey kitap ehli! ‘Bize bir müjdeleyici ve uyarıcı gelmedi’ demeyesiniz diye, peygamberlerin kesildiği bir dönemde size Resûlümüz gelmiştir; size açıklamalarda bulunur. İşte size bir müjdeleyici ve uyarıcı gelmiştir. Allah her şeye gücü yetendir.” (Mâide 19)

Ancak onlar, hak kendilerine açıkça belli olduktan sonra bile zulüm, azgınlık ve içlerindeki haset sebebiyle haktan yüz çevirmişlerdir.

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Kitap ehlinden birçoğu, hak kendilerine apaçık belli olduktan sonra, içlerindeki kıskançlıktan dolayı sizi imanınızdan sonra tekrar küfre döndürmek isterler.” (Bakara 109)

Yine şöyle buyurur:

“Kendilerine, ellerindekini doğrulayan bir kitap Allah katından gelince -hâlbuki daha önce inkârcılara karşı zafer istiyorlardı- tanıdıkları bu kitap kendilerine gelince onu inkâr ettiler. Allah’ın laneti inkârcıların üzerine olsun.” (Bakara 89)

Ve şöyle buyurur:

“Onlara Allah katından, ellerindekini doğrulayan bir peygamber gelince, kendilerine kitap verilenlerden bir kısmı, sanki bilmiyorlarmış gibi Allah’ın kitabını arkalarına attılar.” (Bakara 101)

Yine şöyle buyurur:

“Kitap ehlinden inkâr edenler ve müşrikler, kendilerine apaçık delil gelinceye kadar ayrılacak değillerdi. (O delil) Allah tarafından gönderilen bir peygamberdir ki, tertemiz sayfeler okur; içinde dosdoğru hükümler vardır.” (Beyyine 1-3)

Bu durumda, onların bile bile batıda ısrar ettiklerini, sapkınlıkta ileri gittiklerini bilen akıllı bir kimse; Müslümanlarla onlar arasında bir yakınlaşmanın gerçekleşmesini nasıl umabilir?

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Yoksa onların size inanacaklarını mı umuyorsunuz? Oysa onlardan bir grup, Allah’ın sözünü işitir, anladıktan sonra bile bile onu tahrif ederdi.” (Bakara 75)

Ve şöyle buyurur:

“Şüphesiz biz seni hak ile müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik. Sen cehennemliklerden sorumlu değilsin. Sen onların dinine uymadıkça Yahudiler de Hristiyanlar da senden asla razı olmazlar. De ki: Asıl doğru yol Allah’ın yoludur. Sana gelen ilimden sonra onların arzularına uyarsan, Allah’tan sana ne bir dost ne de bir yardımcı vardır.” (Bakara 119-120)

Ve şöyle buyurur:

“İman ettikten, peygamberin hak olduğuna şahitlik ettikten ve kendilerine açık deliller geldikten sonra inkâr eden bir topluluğu Allah nasıl hidayete erdirir? Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmez.” (Âl-i İmrân 86)

Hatta onlar, kâfirlikte ve Allah’a, Resûlüne ve müminlere düşmanlıkta müşrik kardeşlerinden daha ileri olmasalar bile en az onlar gibidirler.

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Yalanlayanlara itaat etme! Onlar senin taviz vermeni isterler ki kendileri de taviz versinler.”

(Kalem 8-9)

Ve şöyle buyurur:

“De ki: Ey kâfirler! Ben sizin taptıklarınıza tapmam. Siz de benim ibadet ettiğime ibadet edecek değilsiniz. Ben sizin taptıklarınıza ibadet edecek değilim. Siz de benim ibadet ettiğime ibadet edecek değilsiniz. Sizin dininiz size, benim dinim bana.” (Kâfirûn 1-6)

İslam ile Yahudilik ve Hristiyanlık arasında birleştirme veya yakınlaştırma düşüncesine kapılan kimse, aslında hak ile batılı, iman ile küfrü bir araya getirmeye çalışan kimse gibidir. Bu ise iki zıddı bir araya getirmeye çalışmaktır. Nitekim şu sözde ifade edildiği gibi:

“Ey Süheyl ile Süreyya’yı evlendirmeye çalışan kişi!

Allah ömrünü uzun etsin, söyle bakalım, nasıl birleşirler?

Sureyya yükselince Şam tarafında görülür,

Suheyl ise yükseldiğinde Yemen tarafına görülür.”

Bununla birlikte, Yahudilik ve Hristiyanlık dini, Muhammed’in gönderilmesiyle Allah tarafından neshedilmiştir. Allah, yeryüzündeki bütün insanlara—Yahudi, Hristiyan ve diğerlerine—ona tabi olmayı farz kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Onlar ki, yanlarındaki Tevrat ve İncil’de yazılı buldukları o ümmî peygambere uyarlar; o, onlara iyiliği emreder, kötülükten sakındırır, temiz şeyleri helal kılar, kötü şeyleri haram kılar, üzerlerindeki ağır yükleri ve zincirleri kaldırır. Ona iman eden, onu destekleyen, ona yardım eden ve onunla birlikte indirilen nura uyanlar var ya, işte kurtuluşa erenler onlardır. De ki: Ey insanlar! Ben, göklerin ve yerin mülkü kendisine ait olan Allah’ın size gönderdiği elçisiyim. O’ndan başka ilah yoktur; diriltir ve öldürür. Öyleyse Allah’a ve O’nun sözlerine iman edin ve o peygambere uyun ki

doğru yolu bulasınız.” (A’râf 157-158)

Şu hâlde, onlar neshedilmiş dinleri üzere kalmaya devam ediyorsa bu, batıla ve geçersiz bir dine bağlı kalmaktır. Böyle kimselerle Müslümanların “yakınlaşması” caiz değildir. Çünkü bu yakınlaşma, bir yandan onların batılını onaylamak, diğer yandan da cahilleri aldatmak anlamına gelir.

Dolayısıyla yapılması gereken, onların batılını—Allah’ın Kur’an’da ifşa ettiği gibi—ortaya koymaktır.

Allah en iyi bilendir.

Dördüncüsü:

Eğer bir kimse şöyle derse: “Bu gruplar arasında, kan dökülmesini önlemek, savaşların yıkımından sakınmak, insanların yeryüzünde serbestçe dolaşıp rızık kazanmasını, hayatın yükünü omuzlayarak dünyayı imar etmesini, hakka daveti ve insanların hidayetini sağlamak, âlemler arasında adaleti tesis etmek için bir ateşkes veya barış anlaşması yapılabilir mi?” — böyle bir söz yerinde olur ve bunu gerçekleştirmeye yönelik çaba da mümkün olması ve büyük faydalar sağlaması sebebiyle değerli ve övgüye layık bir amaç sayılır.

Ancak bu, cizye alma imkânının bulunmadığı durumlarda söz konusu olur. Nitekim Allah Teâlâ Tevbe sûresinde şöyle buyurur:

“Allah’a ve ahiret gününe iman etmeyen, Allah’ın ve Resûlü’nün haram kıldığını haram saymayan ve hak dini din edinmeyen kitap ehliyle, küçülmüş oldukları hâlde kendi elleriyle cizye verinceye kadar savaşın.” (Tevbe 29)

Bununla birlikte hakka bağlı kalmak ve onu üstün tutmak da korunmalıdır. Bu barış, Müslümanların müşriklere karşı taviz vermesi, Allah’ın hükmünden bir şeyden vazgeçmesi veya kendi izzetlerini zedelemesi şeklinde olmamalıdır. Aksine bu, onların izzetini muhafaza ederek, Rablerinin kitabına ve peygamberlerinin sünnetine sarılarak, Allah’ın düşmanlarına karşı kalpte buğz besleyip onları dost edinmemek suretiyle gerçekleşmelidir. Bu, Kur’an’ın hidayetine uymak ve peygamberin yolunu izlemek demektir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur:

“Eğer onlar barışa yanaşırlarsa, sen de ona yanaş ve Allah’a tevekkül et. Şüphesiz O işitendir, bilendir.” (Enfâl 61)

Ve yine şöyle buyurur:

“Sakın gevşemeyin ve siz üstün durumda iken barışa çağırmayın. Allah sizinle beraberdir ve amellerinizi asla boşa çıkarmaz.” (Muhammed 35)

Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem bu hususu fiilen açıklamış ve uygulamıştır: Hudeybiye yılında Kureyş ile; Hendek’ten önce Medine’de Yahudilerle; Hayber gazvesinde; Tebük gazvesinde ise Rum Hristiyanlarıyla yaptığı uygulamalar bunun örnekleridir.

Bunun neticesinde güvenlik, can emniyeti, hakkın üstün gelmesi ve yeryüzünde yerleşmesi gibi büyük faydalar ortaya çıkmış; insanlar bölük bölük Allah’ın dinine girmiş; herkes hem dini hem de dünyevi işleri için çalışmaya yönelmiş; böylece refah, gelişme, güçlü bir otorite, İslam’ın yayılması ve barış hâkim olmuştur.

Tarih ve hayatın gerçekleri, insaf sahibi olan, kulak verip düşünen ve taassup ile çekişmeden uzak duran kimseler için bunun en güçlü delili ve en doğru şahididir.

Şüphesiz bunda, kalbi olan veya dikkatle kulak veren kimse için bir ibret vardır.

Allah doğru yola iletendir; O bize yeter, O ne güzel vekildir.